

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

K. R. Stadler

Jakub Sprinzels

František Stadler

Jakub Stadler

značnou oklikou na sever přes Klatovy. Rovněž i druhá trať Plzeň—Železná Ruda vyhnula se St. A tak St. nepřízní osudu octl se m i m o železniční spoje, což mělo pak přirozeně neblahé následky pro další jeho rozvoj v době nynější.

Toto odříznutí St. od světa nejtíže nesli strážovští Židé, kteří z 90% se živili obchodem. Vidouce veliké možnosti a výhody, které se v oboru průmyslu a obchodu otvíraly v městech při drahách, opouštějí znenáhla rodný St. a stěhují se do měst. Usazují se většinou v Klatovech, jedinci pak v Přešticích, v Plzni, v Praze, ve Vídni, v Budapešti, ba až v Americe. Emigrace ta počala se po r. 1880. R. 1894 bylo ve St. už pouze 11 židovských rodin o 45 členech. Během následujících let vystěhovalo se dalších 10 rodin. Co tato emigrace Židů pro St. po stránce hospodářské znamenala, jakou ztrátu a ochuzení představovala, pochopíme, uvážíme-li, jak platnou, podnikavou a finančně zdatnou složku jeho obyvatelstva strážovští Židé představovali. Naproti tomu emigraci židovské ze St. štěstí ve světě přálo a většinou velmi zbohatla.

*

Pokud známo, vystěhovali se z význačnějších rodin Bruml Benedikt do Klatov, kdež vlastnil velikou pilu a chemickou továrnu u hlavního nádraží, Stadler Leopold do Ameriky, kdež usadil se jako notář v Novém Yorku, B. Isák Bruml do Klatov, kde měl továrnu na vatu, B. Singer do Klatov, kde zřídil velkou továrnu na výrobu koží, I. Sprinzels do Prahy, kdež založil velkoobchod zbožím koloniálním existující dosud, Arnošt Weiner do Klatov, kdež vlastnil továrnu na kůže, Jakub Stadler do Prahy, kde žil jako obchodník na odpočinku.

Ve St. setrvala pouze jediná židovská rodina, Benedikt Stadler, majitel továrny na vydělávání koží. Po něm ji převzal a moderně zařídil nynější majitel Karel Feigl. Ač rozptýleni ve světě, členové emigrace rodného St. nikdy nezapomínali a příležitostně navštěvují jej dosud. A nejen navštěvují, i pomocnou ruku podávají, kde třeba. Jako zářný a vzácný příklad činnorodé lásky k rodnému místu dlužno uvést p. Františka Stadlera, komerčního radu a velkoobchodníka z Prahy, syna svrchu uvedeného již obchodníka Jakuba Stadlera. Rok co rok pamatuje na strážovskou chudinu štědrými vánoční nadílky. Sokolu strážovskému velmi vydatně přispěl při stavbě jeho tělocvičného stánku a pamatuje naň při každé příležitosti.

I městu St. k plnění sociálních úkolů poskytl nejednou vysokou finanční podporu. Jeho štedrá ruka otevřena jest stále pro každého bídou a nouzí trpícího, nejednen adept umělecké dráhy našel v něm vldného mecenáše.

Město St. v uznání těchto zásluh jmenovalo jej svým prvním čestným občanem a portret jeho zdobí — pro pamět současníkům i budoucím — zasedací síň městské radnice a sokolovny.

*

O. ž. ve St. v důsledku neutuchající emigrace slábla rok od roku víc a více, až kolem r. 1905 zanikla nadobro. Židovská ulice, kdysi tepna obchodního ruchu ve St., nejvýstavnější a nejrušnější z jeho ulic, jest dnes sotva stínem své slavné minulosti. Křesťanské krámky nynější dílem jsou zavřeny, dílem bídně živoří. Osirelá, opuštěná synagoga a k ní přitulená žid. škola, oba pozůstalí svědkové jiných, lepších časů, přešly v soukromý majetek. Majitelem jejich jest nyní Zikmund Lederer, obchodník v nedalekých Janovicích nad Úhlavou. Škola pronajata jest na byty, synagoga slouží za skladiště.

A ještě jeden památník zůstal ve St. na zaniklou o. ž. Jest to jasná a ničím nezkalená vzpomínka na ni u dosud žijících pamětníků.

Ke cti strážovských Židů nutno uvést, že hlásili se vždy, ač seděli na samém národnostním pomezí, i za dob rakouského režimu věrně k národnosti české. Bylo to patrně vlivem tradice z dávné minulosti. Vždy se také a rádi v české společnosti pohybovali. Ve St. znamenali živel přičinlivý, zámožný, obchodně rutinovaný a inteligentní. Pro svou úslušnost, jemné a uhlazené chování, konciliantnost a čestné jednání těšili se u spoluobčanů znamenité vážnosti. Jejich plesy, každoročně pořádané, navštěvovány byly vybranou společností křesťanskou i z dalekého okolí. Po nějaké rasové nenávisti, až snad na ojedinelé výstřelky lidí zaostalých, nebylo tu stopy.

Jsou tudíž ve St. na zaniklou o. ž. vzpomínky ty nejlepší.

Aby obraz krásného soužití strážovských hraničářů s jejich židovskou kolonií v minulosti uchován zůstal i pokolením budoucím v této historicko-dokumentární knize, toť úkolem těchto řádků.